

AIÜB-27/2011.
(AIÜB-75/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának**
2011. június 21-én, kedden, 10 óra 1 perckor
az Országház főemelet 58. számú tanácstermében
megtartott üléséről

**A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Elnöki bevezető</i>	5
<i>Napirend előtti vita az alkotmánybíró-jelölési eljárással kapcsolatban</i>	5
<i>A napirend elfogadása</i>	6
<i>Alkotmánybíró-jelöltek meghallgatása</i>	6
<i>Az elnök bevezetője</i>	6
<i>Dr. Dienes-Oehm Egon</i>	7
<i>Szavazás</i>	8
<i>Dr. Balsai István</i>	8
<i>Szavazás</i>	9
<i>Dr. Pokol Béla</i>	9
<i>Szavazás</i>	14
<i>Dr. Szalay Péter</i>	14
<i>Szavazás</i>	18
<i>Dr. Szívós Mária</i>	18
<i>Szavazás</i>	20
<i>Az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3522. szám); kapcsolódó módosító javaslatok előterjesztőként történő megvitatása</i>	20

Napirendi javaslat

1. Alkotmánybíró-jelöltek meghallgatása

Dr. Dienes-Oehm Egon

Dr. Balsai István

Dr. Pokol Béla

Dr. Szalay Péter

Dr. Szívós Mária

2. Az országgyűlési képviselők számának csökkentéséhez szükséges választójogi reform előkészítéséről szóló 37/2010. (VI.16.) OGY határozat módosításáról szóló országgyűlési határozati javaslat (H/3523. szám)

(Az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság önálló indítványa)

(Kapcsolódó módosító javaslatok – előterjesztőként történő – megvitatása)

3. Az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3522. szám)

(Az Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottság önálló indítványa)

(Kapcsolódó módosító javaslatok – előterjesztőként történő – megvitatása)

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dr. Cser-Palkovics András** (Fidesz), a bizottság alelnöke

Dr. Gyüre Csaba (Jobbik), a bizottság alelnöke
Dr. Horváth Zsolt (Fidesz)
Dr. Mátrai Márta (Fidesz)
Dr. Molnár Attila (Fidesz)
Dr. Turi-Kovács Béla (Fidesz)
Dr. Varga István (Fidesz)
Dr. Vas Imre (Fidesz)
Dr. Vitányi István (Fidesz)
Dr. Zsiga Marcell (Fidesz)
Dr. Salamon László (KDNP)
Dr. Bárándy Gergely (MSZP)
Dr. Steiner Pál (MSZP)
Dr. Ipkovich György (MSZP)
Dr. Schiffer András (LMP)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Bohács Zsolt (Fidesz) dr. Cser-Palkovics Andrásnak (Fidesz)
Dr. Budai Gyula (Fidesz) dr. Varga Istvánnak (Fidesz)
Dr. Gruber Attila (Fidesz) dr. Zsiga Marcellnek (Fidesz)
Kozma Péter (Fidesz) dr. Turi-Kovács Bélának (Fidesz)
Dr. Papcsák Ferenc (Fidesz) dr. Vas Imrének (Fidesz)
Dr. Szakács Imre (Fidesz) dr. Horváth Zsoltnak (Fidesz)
Dr. Rubovszky György (KDNP) dr. Salamon Lászlónak (KDNP)
Dr. Lamperth Mónika (MSZP) dr. Ipkovich Györgynek (MSZP)
Dr. Gaudi-Nagy Tamás (Jobbik) dr. Gyüre Csabának (Jobbik)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró-jelölt
Dr. Balsai István alkotmánybíró-jelölt
Dr. Pokol Béla alkotmánybíró-jelölt
Dr. Szalay Péter alkotmánybíró-jelölt
Dr. Szívós Mária alkotmánybíró-jelölt

Megjelent

Dr. Répássy Róbert államtitkár (Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium)

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 1 perc)

Elnöki bevezető

DR. CSER-PALKOVICS ANDRÁS (Fidesz), a bizottság alelnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelettel köszöntöm az alkotmányügyi bizottság ülésén megjelenteket.

Megkezdjük a bizottsági ülést. Először ismertetem a helyettesítéseket, és utána természetesen megadom a szót jelentkező képviselőtársaimnak. Vas Imre Papcsák Ferenc képviselő urat, jómagam Bohács Zsolt képviselő urat, Varga István Budai Gyula képviselő urat, Mátrai Márta Horváth Zsolt képviselő urat, Zsiga Marcell Gruber Attila képviselő urat, valamint Salamon László Rubovszky György képviselő urat helyettesíti, Gyüre Csaba pedig Gaudi-Nagy Tamás képviselő urat. A bizottság határozatképes.

A kiküldött napirendi javaslattal kapcsolatban van-e kérdés, észrevétel? Ipkovich képviselő úr kért szót.

Napirend előtti vita az alkotmánybíró-jelölési eljárással kapcsolatban

DR. IPKOVICH GYÖRGY (MSZP): Köszönöm a szót, tisztelt elnök úr. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A Szocialista Pártnak kezdettől fogva az a véleménye, hogy az alkotmánybírót jelölő eljárásban valamennyi törvényesen befogadott jelölt hallgattassék meg, és azt követően döntsön a bizottság jelöltségükről. Ezt a Fidesz megakadályozta azzal, hogy a demokratikus ellenzék jelöltjeit a tegnapi bizottsági ülésen kizárta a meghallgatandók köréből. Ezt mi rendkívül szégyenletesnek és a demokrácia sárba tiprásának tartjuk, ezért ebben az eljárásban a Szocialista Párt nem kíván részt venni.

ELNÖK: Schiffer képviselő úré a szó.

DR. SCHIFFER ANDRÁS (LMP): Köszönöm, elnök úr. Az alkotmányos szabályok szerint az alkotmánybíró-jelölés úgy zajlik, hogy az alkotmánybírókat jelölő eseti bizottság terjeszt jelölteket az Országgyűlés elé. Az alkotmánybíró-jelölő eseti bizottság tegnap szégyenletes módon összeült körülbelül tíz percre. Az érdemi vitára önök lehetőséget nem adtak, Varga képviselő úr. Az LMP azzal állított jelöltet konstruktív ellenzékként, hogy próbálunk úgy viselkedni, mintha egy jogállamban élnénk, és próbáltunk szakmai álláspontot kifejteni a mellé, hogy miért pont azt a két jelöltet állítottuk, akiket. Azt gondoltuk, hogy egy eseti bizottságban van arra mód, hogy megpróbáljuk ütköztetni a nézeteinket – önöknél nem ez dívik. Van egyetlen jelölésre jogosult személy, aki önöknek tollba mondja, hogy kiket kell megválasztani. Lehetőséget sem adtak a vitára, és meglehetősen elképesztő módon úgy döntött a jelölésre jogosult eseti bizottság az öt jelöltről, hogy a meghallgatásra ezt követően kerülhet sor. Ez egy vicc! Önök viccet üznek a parlamentből, viccet üznek a parlamenti eljárási szabályokból.

Tekintettel arra, hogy az alkotmányügyi bizottság véleménynyilvánításának az irányadó szabályok szerint semmiféle jogi konzekvenciája nincs, az eseti bizottság dönt a jelölésről; az eseti bizottság úgy döntött a jelölésről, hogy meg sem hallgatta a jelölteket, innentől kezdve ebben a cirkuszban én nem kívánok részt venni.

Köszönöm szépen. *(Dr. Schiffer András és dr. Ipkovich György távoznak az ülésről. – Más MSZP-s képviselő nincs jelen a teremben.)*

ELNÖK: Gondoltam, a képviselő urak legalább ebben a vitában talán kíváncsiak lettek volna más véleményére, tekintve, hogy ezeket az észrevételeiket tegnap a jelölőbizottságban elfelejtették ismertetni a jelölőbizottság tagjaival. Varga Istvánnak, a bizottság elnökének adom meg a szót.

DR. VARGA ISTVÁN (Fidesz): Én azt gondolom, ha úriemberek vitatkoznak egymással, még akkor is, ha mind a két képviselő úr a demokrácia élharcosának tekinti magát, akkor illik megvárni a másik felet; legalábbis nekem volt gyerekszobám, én úgy emlékszem, ilyenkor illik megvárni, ki mit mond. De akinek nem volt gyerekszobája, természetesen nem kell; attól függ, ki mit képvisel, a proletárdiktatúrát avagy sem.

Visszautasítom, és már többször Schiffer képviselő úrnak, illetve frakcióvezető úrnak a személyes és a demokráciával kapcsolatos elképzeléseit. Meg kell nézni a tegnapi eseti bizottsági jegyzőkönyvet: egyrészt képviselő úr, frakcióvezető úr elkésett az ülésről, ez az egyik dolog; a másik pedig, hogy nyilvánvalóan sok beszédnek sok az alja. Senki semmilyen kifogást nem terjesztett elő az eseti bizottság eljárásával kapcsolatosan. Az eseti bizottság egy hosszú, többéves vagy évtizedes gyakorlatot folytatott. A jegyzőkönyv pontosan rögzíti, hogy minden törvényesen és szabályosan történt – döntöttünk. Az, hogy későn esett le esetleg a tantusz, vagy valaki elkésett, azt én nagyon sajnálom.

Ez egy fontos közjogi aktus, az Országgyűlés egyik legfontosabb aktusa. Én azt hiszem, lehetősége lett volna bárkinek hozzászólni. Egyetlenegy formai kifogás volt, az egyik jelölt, azt hiszem, éppen a Lehet Más a Politika alakulatnak a jelöltje angolul adta be az önéletrajzát, és én azt mondtam, hogy én úgy tudom, a Magyar Országgyűlés még magyar nyelven folyik jelen pillanatban, Magyarország még ki van írva – lehet, hogy a későbbiekben nem lesz, de most még az. Ebből következik, hogy talán illett volna magyarul is, de ez nem kizáró rendelkezés a jogszabály szerint. Tehát a jogszabályi feltételeknek mindenki eleget tett, döntöttünk; most öten maradtak – a mai meetingnek a feladata egészen más.

Úgyhogy ezt a demokráciával kapcsolatos álszent fejtegetést visszautasítom.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt hiszem, tekintettel arra, hogy a képviselő urak nem várták meg az érdemi vitát, ez önmagában sokat elmond, már csak azért is, mert valóban, az egyik képviselő úr tegnap a bizottsági ülés jelentős részén nem vett részt; a szocialisták pedig semmilyen érdemi észrevételt nem tettek a bizottsági ülésen. És egyébként a jelöltállításnál a jelöltek jelentős részét az ellenzék különböző frakciói támogatták, ezért is furcsa ez az elképzelés. Másrészt a vonatkozó rendelkezések alapján a jelölőbizottság csak javaslatot tesz, és a szokásoknak megfelelően is a meghallgatás itt történik.

Kérdezem, van-e a napirendi javaslattal kapcsolatban kérdés, észrevétel, vagy szavazhatunk-e. (*Nincs jelentkező.*) Nem látok ilyet.

A napirend elfogadása

Azzal teszem fel a napirendi javaslatot szavazásra, hogy a kiküldött napirendi javaslat 2. pontja, tehát az országgyűlési képviselők számának csökkentéséhez szükséges választójogi reform előkészítéséről szóló 37/2010-es országgyűlési határozat módosításáról szóló H/3523. számú javaslathoz nem érkezett módosító indítvány, ennek levételét javaslom tehát.

Kérdezem, hogy az így módosított napirendi javaslatot ki fogadja el. (*Szavazás.*) 19-en, egyhangúlag elfogadták.

További helyettesítés: Horváth Zsolt képviselő úr Szakács Imrét helyettesíti, Turi-Kovács Béla pedig Kozma Péter képviselő urat.

Alkotmánybíró-jelöltek meghallgatása

Az elnök bevezetője

Rátérünk tehát az alkotmánybíró-jelöltek meghallgatására vonatkozó napirendi pontra. Ennek keretében az Alkotmánybíróság elnökét és tagjait jelölő eseti bizottság az Alkotmánybíróságról szóló törvényi rendelkezések alapján jogkörében eljárva Varga István elnök úr, a bizottság elnöke tájékoztatott engem arról, hogy dr. Dienes-Oehm Egont, dr.

Balsai Istvánt, dr. Pokol Bélát, dr. Szalay Pétert és dr. Szívós Máriát javasolja alkotmánybíróvá megválasztani. A javasolt személyeket az Országgyűlés jogi, igazgatási és igazságügyi bizottsága, azaz az alkotmányügyi bizottság hallgatja meg.

Kérem, hívjuk be az alkotmánybíró-jelölteket. Azt javaslom a bizottságnak, hogy tárgyalási szabályként az egyes jelöltek meghallgatását az adott személy néhány gondolatával kezdjük, utána kérdésekre adunk lehetőséget, erre a jelölt válaszol, ezt követően pedig dönt a bizottság az adott személy alkalmasságáról. *(Az alkotmánybíró-jelöltek belépnek a terembe.)* Köszöntöm a jelölt hölgyet és a jelölt urakat.

Dr. Dienes-Oehm Egon

Köszöntöm az elsőként meghallgatandó jelöltet, dr. Dienes-Oehm Egont. Köszönöm szépen, hogy elfoglalta a helyét. Az önéletrajza, illetve a benyújtott anyag rendelkezésére áll képviselőtársaimnak, emellett kérem, hogy egy rövid bemutatkozással kezdjük el a meghallgatást. Öné a szó.

DR. DIENES-OEHM EGON alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelettel és meghatottsággal köszöntök és üdvözlök itt mindenkit, aki a teremben jelen van.

Mindenekelőtt szeretném a köszönetemet kifejezni a Kereszténydemokrata Néppártnak, amely ajánlott engem alkotmánybíró-jelöltnek, illetőleg a Fidesznek, amely ezt az ajánlást elfogadta, és természetesen köszönöm a jelölőbizottságnak, hogy a jelöltjelölt pozícióból engem jelöltté tett.

Sajátos helyzetben vagyok, mert a tavalyi alkotmánybíró-jelölés alkalmával már volt szerencsém itt lenni, tehát déjà vu érzéseim vannak, amikor ebben a teremben vagyok. Úgy gondolom, ezért lehet rajtam időt is megtakarítani *(Derültség.)*, mert csak röviden szeretném összefoglalni azt, hogy miért gondolom úgy, hogy az Alkotmánybíróságnak hasznos közreműködője lehetek.

Szerencsésnek érzem magam, hálát adok a sorsnak, a Gondviselésnek azért, hogy több mint három és fél évtizeden keresztül módom és alkalmam volt elméletben és gyakorlatban egyaránt Magyarországnak a nemzetközi jogrendszerbe, aztán azon belül az európai jogrendszerhez való illeszkedése folyamatában részben jogalkotóként, részben jogalkalmazóként részt vennem, és emellett mindezekben a kérdésekben oktatási és kutatási tevékenységet végezzek, publicisztikával foglalkozhassak. Mára a helyzet már ténylegesen az, hogy az európai jogrendszerhez való tartozásunk folyamata elérte azt a szintet és fokot, hogy a magyar jogrendszer igen jelentős részének – százalékot talán nem használnék, de mindenképpen nagyobb részének – van európai gyökere, van európai kapcsolódása. Úgy érzem tehát, föl tudom használni mindazokat az elméleti és gyakorlati ismereteket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy ebben az új helyzetben, amikor ráadásul alaptörvénnyel, új alkotmánnyal a magyar közjogi berendezkedés is megváltozik, egy lényegében tiszta lappal indulva, kihasználhassam azt a lehetőséget, hogy engem erre alkalmasnak tartanak, amit csak remélek, hogy így lesz.

Nem szeretném tovább különösebben részletezni azt, amit tavaly nyáron elmondhattam, annak ellenére, hogy a bizottságnak nem minden tagja lehetett jelen. Azt gondolom, az önéletrajzzal kiegészítve így is elegendő ahhoz, hogy rávilágítsak arra, miért érzem ezt a helyzetet szerencsésnek, nemcsak a magam számára, hanem talán az Alkotmánybíróság számára is, különösen, hogy Trócsányi László távozásával pontosan az az ágazat gyengült meg, amelyre egyre növekvő szükség van. Ezt bizonyítják egyébként azok a számok, azok az ügyek is, amelyek az érem másik oldalán vetődnek fel, amikor is az Európai Bizottság, illetőleg az Európai Bíróság elé kerülnek olyan ügyek, amelyek alapvetően a magyar jogrendszerrel kapcsolatosak.

Ennyit mondanék, és természetesen szívesen és örömmel próbálok meg válaszolni mindazokra a kérdésekre, amelyek önökben felvetődnek.

Köszönöm a szót, elnök úr.

ELNÖK: Nagyon köszönöm ezt a néhány gondolatot, amelyek valóban annak a folytatásának is tekintendők, amit egy meghallgatáson már hallottunk.

Kérdezem képviselőtársaimtól, van-e kérdés. *(Nincs jelentkező.)* Nem látok ilyet.

Szavazás

Ebben az esetben a bizottságtól kérdezem, hogy támogatja-e dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíróvá történő megválasztását. Kérem, szavazzunk! *(Szavazás.)* 17 igen. Van-e, aki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás mellett a jelöltet alkalmasnak tartott az alkotmányügyi bizottság.

Köszönjük szépen.

DR. DIENES-OEHM EGON alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen.

Dr. Balsai István

ELNÖK: Kérem, hogy dr. Balsai István elnök úr foglaljon helyet, és tőle szintén azt kérem, hogy a benyújtott anyagot, önéletrajzát egészítse ki szóban, és néhány gondolatot fűzzön hozzá. Parancsoljon!

DR. BALSAI ISTVÁN alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen. Tisztelt Bizottság! Nyilván tudják, hogy ezen az oldalon nem nagyon foglaltam még helyet *(Derültség.)*, de huszonegy évvel ezelőtt az akkori alkotmányügyi bizottság, Salamon László akkori elnök úr vezetésével meghallgatásokat tartott, úgy, mint azóta is miniszterjelöltek meghallgatására került sor. Ilyen minőségben tehát - a történelem valamennyire ismétli önmagát - szerepeltem már, akkor is bizottsági tagként, meghallgatandó személyként.

Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Elég részletesen igyekeztem egy életrajzot, úgynevezett szakmai életrajzot az önök rendelkezésére bocsátani. Ezt egy helyen szeretném kiegészíteni, pontosabban egy dolgot aláhúzni, egy bővítést pedig tenni.

Amit aláhúznék, azzal kapcsolatosan a napokban különböző sajtóorgánumokban egy nagyon nagy tévedés és ebből aztán még nagyobb tévedésű következtetések kaptak teret. Nevezetesen az én korábbi önéletrajzomban nem tüntettem föl, hogy nem csak 1972-90 között voltam ügyvéd, amit természetesen meg kellett szakítanom miniszterként, nem gyakorolhattam az ügyvédi tevékenységet, de ezt követően, már mint parlamenti képviselő, 1995-től 2007-ig a Budapesti Ügyvédi Kamara tagjaként ügyvédi gyakorlatot folytattam. Ez harminc év. Ezt csak azért mondom, mert sokan abba a hibába esnének, hogy az egyébként hiányosabb életrajzi adatomból indulnának ki. Ezt szeretném tehát aláhúzni; ez szerepel egyébként az önök előtt fekvő életrajzban.

Amit még szükségesnek tartok ennek a jelölésnek a kiegészítéseként elmondani, hogy bár a parlamenti tevékenységemet - mint látják, minden második szó az alkotmánnyal függ össze a különböző parlamenti tisztségeimet illetően - 1990-ben kezdtem meg, de jó egy évvel korábban - a teremben van olyan személy, aki társam volt ebben a munkában - az Ellenzéki Kerekasztal- és az úgynevezett Nemzeti Kerekasztal-tárgyalásoknak résztvevője voltam, és éppen a, most úgy mondanánk, sarkalatos törvények közül a ma is hatályos és lényegében nagy változtatások nélkül működő országgyűlési választási törvény kidolgozásában vehettem ki részemet. Úgyhogy ezt mindenképpen szeretném az alkotmánybírói jelölésem adataként még kiegészítésként hozzátenni.

Amúgy egyébként láthatják, hogy a parlamenti tevékenységem egyik súlypontját képezte az alkotmány-előkészítő bizottságban való tagságom 1995 júniusától 1998 júniusáig, tehát három éven keresztül. Ez volt az a kísérlet, amelyet az alkotmányozással most foglalkozó bizottsági tagok nyilván emlékezetből, illetve idézetekből úgy ismernek, mint annak az alkotmánykoncepciónak a kidolgozása, amely az akkori kormányban nem kapott többséget, és végül is nem lett belőle alkotmány, és a jelenlegi ciklusban készült el az alaptörvény. De sokat merített az akkor lefektetett elvekből.

Azt is talán még hozzátehetném, hogy mint látják, a parlamenti pozícióim között, tulajdonképpen a parlament választott tisztségviselőit kivéve, minden utat bejártam természetesen, tehát frakciótitárságaim, mind bizottsági tisztségaim voltak, vizsgálóbizottsági tagságaim felsorolásra kerültek.

S még egyszer mondom, én tudom, hogy a politikai tevékenységet másképp ítélik meg, mint az Alkotmánybíróságra vezető úr különböző feltételeinek egyikét, mégis úgy gondolom, az alkotmányos testületekben betöltött huszonegy éves tevékenységem, ha mást nem, tapasztalatokat jelenthet majd az önök döntése alapján, ha megválasztanak alkotmánybírónak.

Ennyit szeretnék mondani kiegészítésképpen. Egyébként pedig várom kérdéseiket.

ELNÖK: Köszönöm szépen, és köszönöm szépen, hogy kitért arra a kérdésre, amely, azt gondolom, mindenképpen fölmerült volna a bizottsági ülésen.

Kérdezem képviselőtársaimat, van-e kérdés, észrevétel a jelölthöz, illetve a jelölttel, jelöléssel kapcsolatban. *(Nincs jelentkező.)* Nem látok ilyet.

Szavazás

Kérem tehát a bizottságot, foglaljon állást abban a tekintetben, hogy támogatja-e a jelölt alkotmánybíróvá történő megválasztását. Kérdezem, hogy ki támogatja. *(Szavazás.)* 17 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás mellett tehát a jelölt jelöltté vált, és az alkotmányügyi bizottság támogatta ezt a jelölést.

Köszönjük szépen Balsai István úrnak.

DR. BALSAI ISTVÁN alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen én is.

Dr. Pokol Béla

ELNÖK: Kérem dr. Pokol Béla urat, s azt kérem tanár úrtól is, hogy a benyújtott önéletrajzhoz, publicisztikához, egyéb anyagokhoz a szóbeli kiegészítést tegye meg. Öné a szó.

DR. POKOL BÉLA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm a szót, elnök úr. Először is engedjék meg, tisztelt bizottság, hogy én is megköszönjem a Fidesznek, hogy javasolt, és a jelölőbizottságnak, hogy érdemesnek tartott arra, hogy jelöljön. Hadd jelezzem, én bízom abban, amennyiben megválasztának, úgy, ahogy az alkotmánybíráktól általában elvárt, igyekszem majd úgy ellátni ezt a pozíciót.

Ki van osztva az anyagom, csak egy-két szót szeretnék én is szólni, ahogy az előttem szólók tettek, csak azt, ami az alkotmánybíráskodásra vonatkozik, hiszen alkotmánybíró-jelölt vagyok, és már csak azért is, mert az elmúlt napokban a médiában sokat foglalkoztak az én személyemmel is és az Alkotmánybíróságra vonatkozó nézeteimmel, tehát talán nem árt, ha picikét tisztázom ezt.

Arról van szó, ami tehát csak erre vonatkozik a pályámból, hogy '80-ban én az ELTE-n voltam, az államjogi tanszéken, amelyet a rendszerváltás után alkotmányjogi tanszéknek neveztek el, és tanársegédként a fő feladatomból volt '80-ban, hogy az összehasonlító

alkotmányjogról írok egy tankönyvet, évek alatt, és akkor ehhez sikerült elérnem, egy idősebb kollégám kapcsolatban volt az osztrák alkotmánybíróság elnökével, Erwin Melichar úrral, és kimentem két hónapra a Collegium Hungaricumba, és én ott két hónapig az osztrák alkotmánybíróságot tanulmányozhattam, ott ültem a parlamentben és az alkotmánybíróságon. Röviden csak hadd jelezzem, amikor hazajöttem, nem nagyon foglalkoztak Magyarországon ezzel; ugye, ez nem nagyon működött, ez egy papírrendszer volt. Ami fontos volt, hogy számomra az alkotmánybíróság – a nyolcvanas évek elején írtam egy nagy tanulmányt is róla – mintegy a paradicsomi állapot csúcsa volt. Tehát van a többpárti demokrácia Európában, amire '80-ban nálunk nem nagyon volt esély, de hát az egy csuda dolog, a többpárti demokrácia, alkotmánybírósággal a csúcán, az olyan, hogy az már Paradicsom. Körülbelül ez volt, ez egy idealista álláspontom volt, de nem vitás, egy sor értéket akkor jól láttam. De hadd tegyem rögtön hozzá, hogy a nyolcvanas évek végén mentem ki újra egy nagyobb tanulmányútra Németországba, szintén a parlamentarizmus és az alkotmánybíróság tanulmányozása volt az egyik feladatom; no, itt találkoztam először '88-89-ben olyan tanulmányokkal, amelyek azt jelezték – és a német alkotmánybíróságot elsősorban kiemelték –, hogy amennyiben az alkotmánybíróság nagyon széles aktivista hatáskörrel működik, megfojtja a demokráciát. No, hát ez volt az első, ami most nagyon visszaköszön a médiában a jelölésem kapcsán. Akkor, tehát '89 őszén írtam egy tanulmányt, haza is küldtem; Schmidt Péterék, akit az Alkotmánybíróságra beválasztottak, akkor kovácsolták az első törvényt, és én jeleztem ezt, hogy vannak ilyen gondok Nyugat-Európában. Tehát már nemcsak a paradicsomi állapotot jelentette számomra az alkotmánybíróság.

Nos, hazajöttem '90 őszén, és akkor elkezdtem elsőként publicisztikaként is megjelentetni az anyagaimat. Ebben óvtam a már akkor létrejött hazai Alkotmánybíróságot, hogy nehoj elfojtsa a túlzott hatáskörével – és én láttam, mert kutattam Nyugat-Európában, hogy a magyar Alkotmánybíróság a világ legnagyobb hatáskörű bíróságává vált, és jeleztem, hogy ha ez továbbterjeszkedik, és a „Láthatatlan alkotmány” Sólyom Lászlótól már megvolt '90 decemberében, akkor ez azt jelenti, hogy ami volt a rendszerváltás idején, ebből bajok lehetnek. Ennek ellenére, hadd mondjam, ez egy baráti kritikus szerep volt. Például '91 őszén írtam egy cikket a Magyar Nemzetben „Alkotmánybíróság – áldás vagy átok?” címmel; hadd jelezzem rögtön, az áldásra tettem a hangsúlyt. (*Derültség.*) De hogy baráti viszonyom volt az alkotmánybírákkal, mutatja, hogy volt itt éppen '91 őszén egy francia alkotmánytanácsai delegáció, és Sólyom László, az Alkotmánybíróság elnöke lefordíttatta franciára a cikkemet, úgy hozták nekem, és én meg voltam tisztelve.

Ez a baráti kritikus szerepem körülbelül '94-ig tartott, és egyre jobban óvtam az aktivizmustól, ami szerintem erősödött. Konferenciát csináltunk '92-ben például Miskolcon, ahol a fél Alkotmánybíróság jelen volt, az elnökkel az élen; nos, ekkor összegeződött számomra először, hogy három nagy alkotmánybírói stílus létezik, most már a magyart is beleértve, figyelve, akkor már két éve működött: van a parlamenti törvénybarát, aki csak az alkotmány írott szövege alapján ellenőrzi, hogy a magasabb konszenzust betartsák az egyszerű törvényhozási folyamatban. Van a másik, a jogdogmatika híve, aki a jogrendszer autonómiáját figyeli, és ezért óvja az Alkotmánybíróságot, hogy ne nagyon zúzza szét a dogmatikát. S van a harmadik, az aktivista alapjogász. Ebben én elég éles kritikát adtam – ezt '92-ben írtam meg – Sólyom László láthatatlan alkotmány koncepciójának. Ennek ellenére a baráti viszony még egy-két évig maradt, de nem vitás, hogy egyre inkább én egy kicsit hírhedtté váltam. Tudniillik úgy is volt, hogy az egész modern rendszer lényege az Alkotmánybíróság, én pedig, úgy tűnt, szinte egyedüli, de nagyon erős kritikusam vagyok. Ennyit jelzek tehát, hogy ez így alakult ki.

Hadd mondjam el, hogy most, az elmúlt héten, a jelölésem kapcsán azért sok minden fölmerült, hogy én tulajdonképpen az Alkotmánybíróság ellen vagyok – hát akkor miért akarok én alkotmánybíró lenni? Ez egy tévedés! Én nem az Alkotmánybíróság ellen érveltem;

én az aktivista Alkotmánybíróság ellen érveltem, és a parlamenti törvénybarát vagy a dogmatikát tiszteletben tartó Alkotmánybíróságot én soha nem bántottam. Akit esetleg tanítottam – van a teremben ilyen, több jogi egyetemen tanítok –, talán emlékszik erre az anyagaimból. Nos, tehát az elmúlt héten ez történt.

Hadd jelezzem, ebből is következik az elképzelésem: ha engem önök megválasztanak, illetve majd amennyiben a parlament elé kerülne a nevem és megválasztanak, akkor én nyilván nem aktivista lennék, hanem parlamenti törvénybarát és a jogdogmatika híve. De körülbelül ezt tudnám mondani. Ennél részletesebben nem nagyon lehet, már csak azért is, mert van az új alkotmány, az új alaptörvény, amely alappontokon átrendezi az Alkotmánybíróságot. Én úgy gondolom, kicsit túlzott az, ami az elmúlt három hétben, egy-két hónapban ment, hogy az Alkotmánybíróság jogkörét radikálisan csökkentették. Nem vitás, az Alkotmánybíróság jogköre a törvényhozás fölött szűkebbé vált valamennyivel – ellenben óriási módon kiengedték a bírói jogalkalmazás fölött. Tehát egyezzünk meg: én úgy gondolom, hogy összességében talán még növekedett is a jogköre. Hogy ebből pontosan mi lesz, azt nem tudjuk, mert az alkotmánybírósági törvény fogja eldönteni a részleteit, s ezért az alkotmánybíró-jelöltnek, én úgy gondolom, azt kell megvárni, hogy mi lesz.

Már csak egy nagy dilemmát hadd mondjak, mert ettől függ, hogy hogyan fog működni: a 15 fős Alkotmánybíróság egységben működik, ahogy eddig, vagy két szenátusban? Nos, mind a kettőnek megvan az előnye. A két szenátus több döntést tud hozni – ellenben két Alkotmánybírósággá válhat, eltérő politikai értékek, eltérő stílus, amiből, hát, lehetnek bajok; az egész Alkotmánybíróságnak a tekintélye, lesz esetleg a média kedvence az egyik, és akkor a másik a Prügelnabe, a „rossz fiú”. De hát ez az alkotmányozó többségnek lesz majd a szerepe, hogy létrehozza, de már mondom, hogy mindkettőnek vannak előnyei, hátrányai, és a mi munkánkat – amennyiben megválasztanak – nyilván ezek fogják eldönteni. És én bízom benne, hogy az alkotmánybírósági törvény olyan lesz, amely segíteni fogja a munkánkat, ha megválasztanak.

Röviden ennyivel kívántam kiegészíteni a leírtakat, amit beadtam. Köszönöm, hogy meghallgattak, és várom a kérdéseiket, amennyiben fölteszik.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ismételten megköszönöm azt, hogy arra a kérdésre is kitért, amely mind a nyilvánosságban, mind a bizottság tagjaiban egészen biztosan felmerült volna, illetve felmerült.

Salamon képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (KDNP): Köszönöm. Tisztelt Bizottság! Azért én ide térek vissza, mert kétségtelenül jelölt úr kapcsán ez a legizgalmasabb kérdés.

Annak előrebocsátása mellett, hogy nyilván a fogalmaknak a bizottság tagjai birtokában vannak, mégis érdekelne gyakorlatilag, hogy miben látja a határt a jelölt úr az aktivista alkotmánybíráskodás és szemlélet, illetőleg a törvénybarát bíráskodás mint szemlélet között. Talán annyit hadd tegyek hozzá a kérdésemhez, hogy nyilván minden normakontroll – szorítkozzunk erre a jellegzetesen alkotmánybírósági és fő alkotmánybírósági hatáskörre – óhatatlanul alkotmányértelmezéssel jár együtt, hiszen összevetve egy konkrét normát, jogszabályt az alkotmánnyal, az absztrakt szabályoknak az egymáshoz való viszonyát jelenti. Tehát értelmezni kell óhatatlanul az alkotmány rendelkezését, és a jognak általánosságban természete az, hogy nem kazuisztikus. Ebből adódik a probléma, amikor azt nézzük, hogy egy adott jogszabály megfelel-e az alkotmány tartalmának. Óhatatlanul le kell vonni bizonyos következtetéseket a szövegből, és esetleg olyan tételekig is el kell jutni, amely tételek effektíve nem szerepelnek.

Hogy egyetlen példát mondjak, annak idején, amikor a köztársasági elnök jogköre kapcsán felmerült, hogy kötve van-e a köztársasági elnök a kormány tagjainak

előterjesztéséhez vagy sem, akkor végül is ennek az alkotmányértelmezésnek a feladatát az Alkotmánybíróság nem valamilyen tételes alkotmányjogi szabály felidézésével, hanem következtetésekkel, több, egyébként alkotmányba foglalt tételből levont következtetéssel állapította meg; s a normakontroll relációjában is ez a logikai szillogizmus játszik szerepet.

Tehát a kérdésem az, hogy a gyakorlatban ebben az értelmezésben hol van az a határ, amikor azt mondom, hogy ez már aktivista alkotmánybíráskodás, ami a jelölt úr ízlésével vagy felfogásával nem vág egybe; és melyek azok a logikai műveletek, amelyek még beleférnek egy törvénybarát alkotmánybíráskodási szemléletbe, és melyek azok, amelyek túllépnek, vagyis aktivistáknak tekinthetők? Ha éppenséggel konkrét példákkal is meg tudja világítani a jelölt úr, annak külön örülnék.

Köszönöm.

ELNÖK: Turi-Kovács Béla képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (Fidesz): Köszönöm szépen. Inkább észrevételt szeretnék tenni, de kérdést is egyben. Amióta én kiscgazdaként képviselő vagyok, most a Fidesz-frakción belül, minden alkalommal, amikor alkotmánybíró-választásra került sor, ami lehetőségünk volt, azt megkíséreltük felhasználni arra, hogy jelölt legyen dr. Pokol Béla. És ennek az oka éppen az, hogy a mi meggyőződésünk szerint az elmúlt évtizedek alatt éppenséggel az alkotmánybíráskodáson belül túlságosan egyirányú volt az a mozgás és fejlődés, amelyet tapasztalni lehetett. Annak a kiegyensúlyozására olyan felkészült ember kell, aki számos olyan kérdésben képes ezeket a vitákat esetleg belülről is megvívni, amelyekre meggyőződésem szerint az elkövetkezendő időben is szükség lesz. Az ugyanis egy alapvető tévedés, amelyet most a sajtó sugalmaz, hogy akit valaki jelöl, az annak a politikai jelöltje is. Ez egy alapvető tévedés. Azt számos példa igazolja, hogy a jelöltek, miután alkotmánybírák lesznek, ettől kezdődően önállóan fognak döntéseket hozni, és önállóan alakítanak véleményt. Én biztos vagyok benne, hogy ez egyébként a professzor úr esetében is így történik majd. Hiszen ha ez nem így lenne, akkor alapvetően föl lehetne tenni olyan kérdéseket, hogy egy-egy ideológiához kit milyen kapcsolat fűz, az mennyiben fogja őt befolyásolni, vagy mennyiben kevésbé fogja befolyásolni azt, aki esetleg nem annak az ideológiának a híve – ez értelmetlen úgy lenne. Az azonban nagyon értelmes dolog meggyőződésem szerint, hogy az Alkotmánybíróságon belül egy ilyesfajta frissítésre szükség van.

A másik dolog, amire szeretnék visszakanyarodni, még mindig ennek alapján, amiről az előbb beszéltem. Nem kérdeztem dr. Balsai Istvánt, aki nagyon régen képviselőtársam, és általam nagyra becsült jelölt, de kérem tisztelettel, az a politikai munka, amelyet mondjuk, politikai munkaként értékelnek, de amely valójában alkotmányos feladatokat lát el, éspedig az alkotmányos feladatokat oly módon, hogy az alkotmányt befolyásolja is jelentősen, vajon kevésbé fontos, mint az, amelyet mondjuk, irodalmi szinten mívelnek az alkotmányjogászok? Én nem gondolnám. Ezt azért tartottam szükségesnek elmondani, mert ezek egyenrangú dolgok, amelyek nem vethetők úgy össze, hogy szembeállíthatók lennének egymással.

Következésképpen a jelölt – most már visszatérve a professzor úr jelöltségére – számomra nemcsak kifogástalan, hanem kiváló voltát éppen az igazolja, hogy nagyon nehéz ellenszélben is, olyan helyzetekben, ahol kifejezetten, azt kell mondanom, sokak számára, a jelenlegi kormányoldalban is sokak számára nem volt egészen szimpatikus mindaz, ami megjelent a professzor úr tollából, ma reményeink szerint mégis egységes támogatást kell kapjon. Én azt várom a professzor úr megválasztásától, hogy ettől kezdődően egy kiegyensúlyozottabb, és azt kell mondanom, talán az elméleti vitákon is majd túljutó Alkotmánybírósághoz juthat az egész magyar közösség.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kérdezem képviselőtársaimat, van-e kérdés. *(Nincs jelentkező.)* Nem látok ilyet.

Pokol Bélának adom meg a szót válaszádsra.

DR. POKOL BÉLA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm, elnök úr. Természetesen először is a támogató szavakat szeretném megköszönni Turi-Kovács Béla képviselő úrnak. Köszönöm; bízom benne, hogy ha megválasztanak, akkor úgy, ahogy ő mondta, igyekszem majd az Alkotmánybíróságon belül az elméleti vitákhoz hozzájárulni.

Salamon László képviselő úr kérdése, hol vannak az aktivizmus határai, és erre példákat kért. Először is, az nyilvánvaló, hogy az alkotmány nagyon absztrakt, nem lehet túl bőbeszédű, ebből következően egy-egy nagy tartományt lefednek egy-egy szavai, fogalmai, és sok esetben valóban pontosítani kell; illetve hézagok vannak, még a nagyon átgondolt törvénynél is. Valamikor én az alkotmányügyi bizottság elnöke voltam, tizenhárom éve, ott ültem, és rengeteg törvényen végigmentünk, sok száz módosítással. Emlékszem rá, például a szabálysértési törvénynél, hogy az, amit nyolc évig csinált a szakapparátus rengeteg szakértő bevonásával, idekerült elénk, és több száz módosító javaslat született, és nagyon soknak lényeges értéke volt, amit módosítottunk, és akkor döbentem rá, hogy tulajdonképpen – és ez nekem nagyon jó volt, és én is hadd tegyem hozzá – nekem az a négy év az alkotmányügyi bizottság elnökeként nagyon fontos volt szakmailag. Sok ezer, sok tízezer-százezer oldalt olvastam harmincöt év alatt, de az a négy év alkotmányügyi bizottsági elnökként nagyon fontos volt.

Ezért, hogy az egyszerűbb törvényekben is rengeteg hézag marad, és még miután mi is módosítottuk, utána is maradt egy jó pár, amit a bírói gyakorlat meg a hatósági gyakorlat fog majd aztán észlelni, ebből következik, hogy az alkotmány, amely sokkal átfogóbb, mindenképpen hézagos marad. Ebből tehát rögtön az első következtetésem, hogy az Alkotmánybíróság nem lehet pusztán textualista; tehát amikor én azt mondom, hogy parlamenti törvénybarát az egyik fő állásfoglalásom és a dogmatika híve és az aktivizmus ellen vagyok, akkor nem azt mondom, hogy az alkotmány szövegéhez tapadjon véglegesen, mert az kevés. Az alkotmánybíráknak ki kell bontani egy sor dolgot.

Igen ám, de itt merül föl a kibontás. Ha kibontunk dolgokat, hogy ez még abból következik, és utána nekiállunk megsemmisíteni egy sor törvényt, vagy megállapítunk mulasztást. Az utóbbi időben újra, a korábbi tizennyolc-húsz évben nagyon sokat foglalkoztam alkotmánybírói döntésekkel, most újra kezdtem, többek közt a jelölésem kapcsán is átfutottam sok-sok döntést, és megnéztem egy csomó döntést, amikor mulasztást állapít meg az Alkotmánybíróság. Azért mulasztást, mert ők azt mondták, hogy ez benne kell hogy legyen, és ezért megdorgálják a törvényhozási többséget, hogy ők miért nem hoznak ilyen törvényt. Tehát ők valamit beleolvasnak, és utána mulasztást állapítanak meg. És ha ez nagyon túlszalad, akkor ez a láthatatlan alkotmány. Tehát van egy határ, amikor az értelmes kibontással, a kibontott és általam, mondjuk, a 15 főből 8-an fogjuk megszavazni, és utána fölhívjuk a mostani kormánytöbbséget – amelyet 2,5-3 millió ember szavazott meg –, hogy tessék úgy dönteni, ahogy mi 8-an döntöttünk. Én ebben óvatos lennék. Tehát röviden: a kibontás, miközben szükséges, azért az, hogy milyen következményt fűzök hozzá, például állandóan mulasztásokat fogok megállapítani, és a mulasztásba bele is írom, hogy hogyan kell az új törvényt majd megalkotni; a kodifikációs elveket, lényegében a módosítást a mulasztás okán, a mulasztás, amit én hoztam létre azért, hogy kidolgoztam valamit... Ez akkor legyen egy példám arra, hogy miközben azt hiszem, értelmezni kell, hézagot kell kitölteni, ki kell bontani, de ez nem mehet addig, hogy a törvényhozó többség autonómiáját nagymértékben korlátozza.

A következő pedig az, hogy az alkotmány szövegét azért tiszteletben kell tartani. Például itt van, az egyik nagy vitatéma volt az elmúlt hetekben, és én több évig vitattam ezt a

problémát, '89-ben egy olyan alkotmány jött létre, amelyben a hatalommegosztás nem szerepelt. Én alkotmányjogász voltam harminc évvel ezelőtt, mondom, azon az egyetemen tanítottam jó ideig, meg írtam tankönyvet, tudom nagyon jól, és megnéztem a '89-es alkotmány létrehozását, akkor mindenki a német alkotmányon orientálódott, amely a hatalom egységén alapul, csak bizonyos ellensúlyok vannak. Amerikában van a hatalmi ágak megosztása. Ennek ellenére a hatalmi ágak megosztására a 31/90-es Ab-döntés azt mondta, hogy az a magyar közjog alapja. Nem hivatkozta meg az alkotmányt, nem is hivatkozhatta meg, mert nem volt benne ilyen szöveg. Ettől kezdve, a saját döntését meghivatkozva, az egész hazai közjogi rendszert átépítette öt év alatt. Na, ez az aktivizmus! Ez is aktivizmus, hogy példát tudjak mondani, mert át lehet építeni, ha '89-ben rossz volt az alkotmány, és kimaradt a hatalommegosztás, '91-ben rendbe lehetett volna tenni, hogy ott néhány párt összehajol – egy ideig, fél évig volt is erre esetleg esély –, és akkor valamit beletesznek. De hogy az Alkotmánybíróság lényegében egy ellenkező közjogi rendszert hozott létre, na, ez aktivizmus.

Ezért az, hogy mi van benne szövegszerűen, ugye, a tizennyolc évet kritizálom, az volt, hogy ugyan már, ha nincs is benne az alkotmányban, az egész modern világban ez van. Nem igaz! Egyszerűen nem igaz. Ilyen Amerikában van, és az utóbbi időben néhány, pont a szovjet köztársaságból leszakadtak esetében, azoknál elég nagy az elnöki hatalom, külön a kormány hatalma, vannak is gondok, alkotmányos konfliktusok belőle. De nem vitás, a hatalommegosztás a többi országban itt Kelet-Európában nagyon szépen haladt előre. Nálunk azonban nem tették bele '89-ben. Ez tehát a másik példa talán az aktivizmusra. Aktivizmus az, ami a szövegtől úgy elszakad, hogy az ellenkezőjét hozza létre.

Úgyhogy ezeket tudnám Salamon képviselő úrnak jelezni, hogy nem vitás tehát, hogy van egy értelmezési, hézagpótló, bizonyos alapelvekibontó tevékenysége, de ez mindig csak addig mehet el, hogy a parlamenti törvényhozásnak az autonómiáját ne csorbítsa túlzottan.

Röviden ennyiben kívántam válaszolni. Köszönöm szépen.

Szavazás

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Határozathozatal következik. Kérdezem a bizottságot, hogy Pokol Bélát támogatja-e alkotmánybíró-jelöltségében. *(Szavazás.)* 19 igen szavazattal, egyhangúlag támogatta a bizottság.

Köszönjük szépen.

DR. POKOL BÉLA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm a bizottságnak a támogatást. Köszönöm szépen.

Dr. Szalay Péter

ELNÖK: Most kérem dr. Szalay Péter ügyvéd urat, foglaljon helyet, s egyúttal meg is adom a szót, hogy a benyújtott anyagokat szóban kiegészítse.

DR. SZALAY PÉTER alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm. Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ezek a meghatottság percei. Az előttem szólók mind érdemdús személyek voltak, akár most, akár régebben. Én ehhez képest kevés vagy kevesebb érdemről tudok beszámolni, mindazonáltal ez a feladat rendkívüli mértékben ambicionálja az embert, ha már jogi pályára lépett.

1984-től kezdve különféle felsőoktatási intézményekben tanítok alkotmányjogot, előtte azonban olyan tanáraink voltak, mint például az előttem szóló Pokol Béla, az Alkotmánybíróság elnökei közül Sólyom László, Németh János, Bihari Mihály, és az Alkotmánybíróság tagjai közül is számosan, ideértve Schmidt Pétert, Kukorelli Istvánt és még Erdei Árpádot; ahogy kifelejtsek még valakit. Azt hiszem, egy bizonyos értelemben, ha

valaki alkotmányjoggal foglalkozik az oktatás szintjén, akkor mindenképpen azt kell hogy gondolja, hogy alkotmánybíróvá lenni a szakmának egyfajta csúcsa, egyfajta kiteljesedése. Ezt én is így gondolom. Azonban talán más oldalról kellene vagy lenne helyes megközelíteni. Én azt gondolom, hogy alkotmánybírónak lenni egy szolgálat; olyanfajta szolgálat, amely az embernek a megszerzett tudását, tapasztalatait egyfajta alkalmazott tudássá alakítja át. Hogy kinek a szolgálata: a demokrácia szolgálata, mert egyetlen igazi zsinórmérték képzelhető el ebben a vonatkozásban, ez pedig a demokrácia, a demokratikus berendezkedés. Még akkor is, ha esetleg van vitánk abban, hogy a hatalommegosztás sine qua nonja-e a demokráciának. Én azt vallom, a francia forradalom elképzeléseivel összhangban, hogy annak a társadalomnak van alkotmánya, ahol az emberi jogok garantálva vannak, ahol jogegyenlőség van, és ahol hatalommegosztás van. Talán pont azért nagyon érdekes kérdés a hatalommegosztás Magyarországon, mert a hatalom egységét tagadta az a rendszer, amely létrehozta az ideiglenes alkotmányt, és azt gondolom, ez a fajta fölosztás elég régóta élő fölosztás, híven szolgálja és garantálja egy rendszer demokratizmusát. Ennyit talán az elméleti oldalról.

Ami a gyakorlati oldalt illeti, ügyvédként nagyon sok esettel találkoztam. Zárójelben jegyzem meg, arról igazán nem tehet az ügyvéd, hogy melyik ügyére kíváncsi a média vagy az egyes médiumok képviselői. Nagyon sok ügyet volt szerencsém vinni a bíróságok elé. Érdekes módon a médiumokat döntően a vezető politikusok különféle ügyei érdekelték; ezen kívül nekem nagyon sok egyéb ügyem volt, olyan „névtelen” – idézőjelbe téve, a média számára névtelen –, de rendkívül izgalmas ügyfeleim voltak, akiknek nagyon sokat köszönhetek. Az ő ügyeik kapcsán jutottam el odáig, hogy több alkotmánybírói beadványt is megfogalmaztam; sajnálatos módon ezekre a beadványokra különösebb választ nemigen kaptam. Tanítványaimnak azt szoktam volt mondani annak idején, hogy az Alkotmánybíróság ügyrend híján – mert azért ez egy lényeges kérdés: ügyrend híján – tulajdonképpen az ügyek intézésében legfeljebb olyan határidőket szabhat magának, amekkora az irattára, s mivel a költségvetését maga állapítja meg – mondtam némileg ironikusan –, mivel újabb és újabb raktárakat és irattárakat lehet bérelni, ez akármeddig kihúzódhat. Ez a másik kérdés, ami engem mint gyakorlati jogászt rendkívüli módon érdekel: az elméleti viták lefolytatása mellett vagy azt követően az alkotmánybírói ügyszámolásának a kérdése, ennek a technikája is roppant módon érdekelne. Szeretném a saját gyakorlati tapasztalataimat ebben alkalmazni. A legegyszerűbb megoldás egyébként az, hogy az embernek nekifog, és megpróbálja földolgozni. Ezt az előző meghallgatások során Bihari Mihály alkotmánybíró úr egyébként részletesen kifejtette.

Száz szónak is egy a vége: nagyon szépen köszönöm a megtiszteltetést, azt a türelmet, amivel végighallgattak. Körülbelül ennyiben tudnám összefoglalni rendkívül röviden és persze csak a lényegre, az általam lényegesnek vélt dolgokra koncentrálva az ezzel kapcsolatos elképzelésemet. S nagyon várom a kérdéseiket.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Salamon László képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. SALAMON LÁSZLÓ (KDNP): Köszönöm szépen, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Mindenekelőtt általánosságban szeretném leszögezni, hogy rendkívül öröndetesnek tartom és nagyon fontosnak, hogy gyakorlati jogász tapasztalatokkal rendelkező személy is legyen részese az Alkotmánybíróságnak. Az alkotmánybíráskodás egy nagyon összetett tevékenység, amelyhez a mély elméleti tudás nem nélkülözhető, és e tekintetben az Alkotmánybíróság története a kiválóságok remek demonstrációját jelenti számunkra. Hiszen tényleg számos kitűnő elme működött és működik az Alkotmánybíróság keretein belül; ugyanakkor talán kritikaként is megfogalmazható, hogy a gyakorlati jogász tapasztalatok abban a súlyban és abban az arányban, amennyire ez talán jótékony lenne, nem voltak jelen. És most itt

tulajdonképpen két jelölt tekintetében is, Szalay Péter és Szívós Mária tekintetében ezt a gyakorlati elemet tudjuk erősíteni.

Szalay Péter kapcsán, ha szabad így mondanom, kicsi laudációt is engedjenek meg, mert talán nem mindenki emlékszik rá, ő az Alkotmány-előkészítő eseti bizottság szakértőjeként részt vett az új alkotmány koncepciójának a kidolgozásában, jelesen a kormányforma rendszerével kapcsolatos szövegezésben, ami természetesen nem egyszerűen szövegezés, hanem elméleti munka, bizonyosságát adva annak, hogy nemcsak gyakorlati kérdésekben járatos, hanem elméleti kérdésekben is, és ezeket megfelelően tudja összekapcsolni.

Ennyit talán általánosságban hozzászólásként. Azt a kérdést tenném fel, hogy hogyan látja, az ügyvédi pálya tapasztalatait hogyan fogja tudni hasznosítani alkotmánybírói munkája során.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Varga képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. VARGA ISTVÁN (Fidesz): Nagyon röviden, én is szeretném kifejezni afeletti örömet, hogy a jelöltek közül hárman gyakorló jogászok, nevezetesen két gyakorló ügyvéd, Balsai István is és Szalay Péter, és egy gyakorló bíró is van. Tehát az általam sokszor kritizált, lehet, hogy rosszul, és rosszul interpretált elefántcsonttoronyba – mert az Alkotmánybíróság is egy elefántcsonttorony, mint ahogy mondhatjuk, hogy a bíróságok nagy része is bizonyos szempontból elefántcsonttorony, pozitív és negatív értelemben is – valóban olyan emberek is kerülnek be az Alkotmánybíróságba, akik más oldalról látják, és a gyakorlati életet látják.

Az lenne tehát a kérdésem – és nem akarok tiszteletköroket futni egyetlen jelölt mellett sem –, hogy hogyan látja a jelölt úr, hogy ön, aki egyébként nyilvánvalóan nemcsak kívülről vagy a folyosóról látta a tárgyalótermet, hanem az életben is látta, többször találkoztam vele – az ügyvédi társadalomban is ma már vannak nagyon sokan ügyvédek, mondjuk, 70-80 százalékban, akik tárgyalótermet sem láttak még –, ön egy gyakorló ügyvéd, aki tárgyalóterembe jár, mind a két oldalon ott van, védőként is: ezt valóban, konkrétan hogyan tudja majd hasznosítani? Esetleg lenne egy kis vérfrissítés akkor az Alkotmánybíróságban, az elméleti, a zseniális Pokol Béla és a kiváló Sólyom László, aki valóban egy magas szintű elméleti tudás, mellett lenne egy olyan gyakorlati tudás is, amely szerintem valóban kiegészítené egymást.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Visszaadom a válaszára a lehetőséget Szalay Péter úrnak.

DR. SZALAY PÉTER alkotmánybíró-jelölt: Nagyon szépen köszönöm a méltató szavakat és a kérdéseket.

Nagyon röviden úgy tudnék válaszolni a kérdésekre, és azt hiszem, összefüggései miatt talán egyben, ha meg tetszenek engedni: azt gondolom, kiválóan lehet alkalmazni azokat a tapasztalatokat, amelyeket az ember a bíróságon szerez. Ugyanis ha az ember arra vár a tárgyalóterem előtt, hogy behívják, akkor átéli annak az izgalmát, hogy most öneki kell arra várni, hogy őt szólítsák. Amikor bemegy a tárgyalóterembe az ember, akkor átéli annak az izgalmát, hogy neki az ügyfél érdekében valamit el kell mondania, az ellenfele a kontradiktórus eljárásban elmondja az ellenérveket; és nekem nagyon nagy szerencsém van ebben a vonatkozásban – kitűnő pertársaim és kitűnő ellenfeleim voltak, és az is nagyon nagy szerencse, hogy kitűnő bírakkal tárgyaltam többnyire, akiktől rengeteget tanultam. Ez tehát egyfajta hihetetlen esetgyakorlat, azon túl, hogy színház az egész világ, és színész benne

minden férfi és nő, még a bíró is, a jogi képviselők is természetesen; talán a képviselők és a jelöltek is. (*Derültség.*) Tehát azon túl azért, hogy ez egy szerepjáték, és tessék elképzelni, hogy ez azért egy vizsgaszituáció minden nap, hiszen nekem meg kell tanulnom az esetet, meg kell tanulnom az ügyfelem érdekeit képviselni, nem engedhetek a pillanatnyi indíttatásoknak; azért a picike gyönyörűségért, hogy esetleg fölhívom a figyelmét valakinek a tárgyalóteremben oda nem illő módon valamire, azért esetleg elveszítem az ügyemet. Tehát ez egy nagy iskola, hogy az ember fegyelmezett legyen, megpróbáljon tárgyyszerűen gondolkodni, fel kell készülnie a dolgokra, és végül, de nem utolsósorban a jogi képviselő azt a felelősséget nem viseli, hogy öneki kell eldönteni az ügyet. Ez a bíróé.

Nekem, hangsúlyozom, hihetetlen szerencsém volt az egyetemen, talán még a középiskolában is, de az egyetemen mindenképpen; nekem voltak olyan évfolyamtársaim, akik ugyanazt az egyetemet járták végig, mint én, és az egyetem végén azt mondták, hogy ó, hát ez nem volt igazán jó – most némi eufemizmussal. Nekem hihetetlen szerencsém van, mert én azt mondhatom, hogy én kiváló képzést kaptam az egyetemen azoktól az oktatóktól, akik engem tanítottak. Ugyanez igaz a pályára, mert nagyon sok olyan kollégával találkozom az ügyvédek között, akik, hát, hogy is mondjam csak..., nem mindig a legnagyobb elismerés hangján emlékeznek meg a tárgyaláson az ellenfélről vagy esetleg az ítélbíróról. Nekem jó tapasztalataim vannak. Lehet, hogy ez az én szerencsém, az is lehet, hogy egy kicsit több.

Tisztelettel, azt gondolom, hogy az alkotmánybírónak, most azon túl, hogy nem feltétlenül kontradiktórius az eljárás minden esetben, bár ahogy Erdei Árpád alkotmánybíró-jelölt úr 1997-ben Szabad György kérdésére kifejtette, azért ennek is lehet némi szerepe, különösen a mostani alkotmánybíróági hatáskör-növekedések közepette. Tehát a másik oldalról szemlélve a kérdéseket, át lehet élni az alkotmánybírónak is azt, hogy aki az előterjesztést benyújtja az Alkotmánybírószágra, az vajon hogyan érzi magát, és lehet mérlegelni, hogy vajon a beadvány tényleg egy olyan beadvány-e, amibe az ember a szívét-lelkét és az összes tudását beleadta, vagy pedig nem pont ilyen. Azt gondolom, ez kicsit olyan, mint ha a rablóból pandúr, pandúrból rabló kérdést nézzük. Amikor én választottbíróági eljárásban választottbíró voltam, pontosan tudtam, hogy az ügyvédkolléga mire gondol, amikor előterjesztést tesz. Azt merem remélni, hogy egy olyan eljárásban, amikor éppenséggel a mostani megnövekedett hatáskörökből folyó eljárásban majd valamelyik ügyvédkollégának a beadványát elém teszik, akkor fogom tudni, hogy az ügyvédkolléga mire gondolt. Át fogom érezni a „fájdalmát” – idézőjelbe téve –, ugyanúgy, ahogy az ügyfélnek a fájdalmát, és át fogom érezni azt, hogy milyen megoldásra törekszik.

Salamon László képviselő úrnak talán még annyit tennék hozzá, hogy az ügyvédeknel – ezt Salamon képviselő úr pontosan olyan jól tudja, mint én, hiszen ő is dicsőségben megöszült ügyvéd – nem csak az az ügyvéd, aki teniszezik meg vitorlázik meg síelni megy. Az ügyvéd, ha meg akarja tartani az ügyfeleit, akkor korán fölkel, elmegy az irodájába, iratokat rendez, fölkészül a tárgyalására. Tessék elhinni, nincs annál kellemetlenebb egy tárgyalóteremben, mint ha a bíró előtt leég az ember! Mert az egyetemen, ha nem készültem föl a vizsgára, hát jöhetnek még egyszer – de a bíró elé nem jöhetnek még egyszer úgy, hogy ne lenne rajtam az a billog, hogy nem készült föl az ügyvéd. Na, ennél rosszabb nincs!

Azt gondolom tehát, Salamon képviselő úr, hogy ezt a fajta szorgalmat, azt a fajta teljesítménykényszert, amit az ügyvéd, ha jó ügyvéd akar lenni, mindenképpen el kell sajátítson és gyakorolnia kell, ezt alkotmánybíróként is lehet gyakorolni. Mert nemcsak a stallum és nemcsak a dicsőség, hanem mellette talán egyfajta munkabírás, vagy nem is tudom, ami még emellett számításba jöhet. Ezeket a tapasztalataimat nem szeretném elfelejteni. Nem hinném, hogy később fogok fölkelni, ha önök majd alkalmasnak találják és a parlament megválaszt, mint eddig. Azt gondolom, egyébként embernek kell maradni, a szaktudás talán adott, és akkor a kérdés ilyenformán talán jól is értékelhető.

Köszönöm szépen.

Szavazás

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Kérdezem a bizottság tagjait, támogatják-e Szalay Péter alkotmánybíróvá választását. *(Szavazás.)* 17 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a bizottság.

Köszönjük szépen ügyvéd úrnak.

DR. SZALAY PÉTER alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen.

Dr. Szívós Mária

ELNÖK: Egyúttal kérem dr. Szívós Mária bírónőt, hogy foglaljon helyet. Elnézést kérek, hogy hölgyként utoljára szólítottam, de a névsornak megfelelően történt a meghallgatás.

Átadom a szót.

DR. SZÍVÓS MÁRIA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen. Először is nagy tisztelettel és meghatottsággal köszönöm meg azt, hogy itt lehetek, és alkotmánybíró-jelölt lehetek.

Az ismeretes önéletrajzomat csak annyiban szeretném kiegészíteni, hogy nagy-nagy örömmel végeztem a Fővárosi Bíróságon a kényszerintézkedések másodfokú felülbírálatát, azonban az nincs benne az önéletrajzomban kifejtve, hogy peres ügyekkel is foglalkoztam egész végig. Egészen kis bíróságon kezdtem, kerületi bíróságon, ahol mindenféle büntető peres ügyekkel foglalkoztunk; akkor még a hatályos törvény nagyon sok ügyet az elsőfokú bíróság hatáskörébe utalt. A másodfokú bíróságon is jelen pillanatban is peres ügyekkel foglalkozom, és emellett természetesen az elsőfokú nyomozati bíróknak a kényszerintézkedés felülbírálatát is mi végezzük.

Elgondolkodtam azon, mi lehet annak az oka, hogy engem alkotmánybírónak jelölnek, és arra gondoltam, az ok az lehet, hogy az Alkotmánybíróság hatásköre módosulni fog, méghozzá módosul azzal, hogy egyéni panaszokkal is lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, amelynek a feladata lesz az alkotmány és a hatályos törvények közötti összhang vizsgálata. Azon is elgondolkodtam, hogy milyen ügyek lehetnek, különösen a büntetőjog területén, és ekkor jutottam arra az álláspontra, hogy valószínűleg itt nagyon-nagyon föl tudom majd használni azt a gyakorlatot, amelyet a bíróságon szereztem, hiszen a legtöbb panasz a büntetőügyekben a büntetőügy megindulása kapcsán, az előzetes letartóztatás és őrizetbe vétel során keletkezik. Miért? Azért, mert ez egy speciális része az egész eljárásnak, az egész elbírálás is speciális, hiszen ha valakit peres bíróság előtt ítélnék el, akkor mindenféleképpen kétséget kizáróan bizonyítani kell a bűnösségét, és ha ez nem sikerül, kételyek merülnek föl, akkor fel kell menteni. Azonban az eljárás megindulásakor a törvény is úgy fogalmaz, hogy „megalapozottan feltehető”, tehát nagyon-nagyon nehéz helyzetben van mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság, hiszen feltételezéseken alapul a döntése. Ez a feltételezés pedig az, hogy a jövőben majd be fog következni valami olyan magatartás, ami miatt szükséges, hogy a legsúlyosabb kényszerintézkedést alkalmazzuk a terhelttel szemben. Ilyen lehet szökés, elrejtőzés, bűnismétlés, eljárás megghiúsításának feltételezése. Tehát ekkor igen sok olyan vélt vagy valós sérelem keletkezik a terheltben, ami miatt majd később Alkotmánybírósághoz fog fordulni.

A következő terület, amikor már az eljárás lefolytatódik, az Alkotmánybírósághoz fog fordulni az eljárás elhúzódása miatt. Gondoljunk arra, hogy vannak olyan ügyek, amelyek 6-8-10 év alatt fejeződnek be, és ez idő alatt a terhelt büntetőeljárás hatálya alatt van, amikor pedig az ítélet megszületik, akkor mondjuk azt, hogy egy felfüggesztett szabadságvesztés büntetést fog kapni, akkor a büntetett előlethez fűződő hátrányok alatt lesz még egy 8-10 éves eljárás után még néhány évig. Ha csak arra gondolunk, hogy erkölcsi bizonyítványt nem

fog kapni, hogy ez milyen hátrányokat okozhat az elítélteknek, akkor nyilván nagyon sok panasz fog érkezni az Alkotmánybírósághoz emiatt. Egyébként csak megjegyzem, hogy a strasbourgi Emberi Jogi Bíróságon a legtöbb panasz és a legtöbb marasztalás Magyarországgal szemben éppen az eljárás elhúzódása miatt keletkezik.

Nos, ez az eljárás elhúzódása egyébként sok jogos panaszt is okozott már, ugyanis, ha hatályon kívül helyezik az elsőfokú ítéletet, mondjuk, amiatt, hogy súlyos eljárásjogi problémával döntött a bíró, amelyet másodfokon nem lehet kiküszöbölni, akkor újraindul az egész ügy, és hiába van soronkívüliség, tényleg azt eredményezi, hogy hosszú évekig fog elhúzódni az ügy. Lehet természetesen olyan is, amikor a bírónak nem róható fel, hogy az eljárás elhúzódott. Itt csak arra tudok kitérni, hogy vannak Budapesten elsőfokú bíróságok, ahol egy bíróra 250 ügy jut, míg vidéki bíróságokon 80 ügy. Tehát nem róható fel a bírónak, hogy időben nem tudta kitűzni. De természetesen az ügyfél szempontjából ez teljesen lényegtelen, ő büntetőeljárás hatálya alatt volt.

Gondoljunk arra, ha felmentéssel végződik egy büntetőeljárás, ott mennyire sérülnek az alapvető emberi jogai, tehát természetesen emiatt is az Alkotmánybírósághoz fog fordulni. Ugyanakkor az eljárás befejezésénél, ha mondjuk, végrehajtandó szabadságvesztés büntetést fog kapni a terhelt, akkor a büntetés végrehajtása során a bv-intézetben is elszenvedhet olyan sérelmeket, ami miatt jogosan az Alkotmánybírósághoz fog panasszal fordulni. Ezzel kapcsolatban is megemlítem, hogy volt marasztalás Magyarországgal szemben, három ilyen marasztalásról tudok. Egy olyan marasztalás volt, ahol megállapította a strasbourgi bíróság az embertelen bánásmódot, de nem azért, mert a bv keretein belül ez valóban megtörtént, hanem az ő panaszát nem megfelelően, nem megfelelő időben bírálták el. A másik két panasz pedig tényleg a bv-ben való bánásmód miatt keletkezett; az egyik panasz amiatt történt, hogy egy élet elleni bűncselekmény minősített emberölésnél úgy sérült meg, hogy nyomorék lett, és nem megfelelő körülményeket biztosítottak számára a bv keretein belül. Most a legutolsó panasz – erről biztosan mindenki tud –, aki azért panaszolta meg, mert bünszervezeti elkövetés miatt különleges őrizetben részesült, ezt panaszolta, és marasztalt is el bennünket a bíróság. Tehát ezt a három ügyet tudom, amiben elmarasztalta a nemzetközi bíróság Magyarországot.

Még gondolkodtam azon, hogy miért jelölhettek. Gondolom, nemcsak a bíróságokon, tehát első- és másodfokú bíróságon eltöltött gyakorlatom miatt, hanem a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen is tanítok, és ott is azért hívtak meg annak idején Zlinszky professzor és Békés professzor úr, akinek igazán nagy hálával és köszönettel tartozom, mert kifejezetten gyakorlati oktatást akartak az egyetemen megvalósítani. Így az anyagi jogban a másod- és harmadéveseknek a gyakorlati oktatásában veszek részt, illetve előadást is tartok, de azt igen ritkán.

Azon is elgondolkodtam, hogy tudom-e én ezt a felkérést elvállalni, és arra jutottam, hogy igaz, hogy – idézőjelben – „csak” büntetőbíró vagyok, de a büntetőbírónak foglalkoznia kell gazdasági joggal, hiszen gazdasági bűncselekménynél nem lehet úgy ítélni, ha nem ismeri a számviteli törvényt, gazdasági társasági jogot. Azonkívül a polgári anyagi és eljárásjoggal is, ha nem úgy, mint a polgári jogászok, de tisztában kell lennie.

Annyit tudok csak mondani, hogy eddig is mindig a törvényeket maximálisan betartva, lelkiismeretem szerint döntöttem és bíráskodtam. Eleget tudtam tenni a követelményeknek; úgy tudom, hogy munkámmal meg is voltak elégedve. Igen szoros munkateher, ami ránk hárul, ennek mindig eleget tudtam tenni. És bízom benne, hogy ha bizalmat szavaznak, akkor az Alkotmánybíróságon is tudom ezt folytatni.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm ezt a részletes kiegészítést. Turi-Kovács Béla képviselő úrnak adom meg a szót.

DR. TURI-KOVÁCS BÉLA (Fidesz): Köszönöm szépen. Nem állhatom meg, hogy ne mondjam el, hogy a magam részéről a nemek közötti megkülönböztetésnek mind a pozitív, mind a negatív formáját messzemenően elutasítom, mégis nagyon határozottan azt gondolom, hogy kifejezetten szerencsés, ha ebben a dominánsan férfiúi testületben megjelenik az a gondolkodás is, amely a hölgyek sajátossága, és reményeim szerint az is marad még a következő sok-sok ezer éven keresztül. Arra gondolok ugyanis, hogy annak idején az én kedves évfolyamtársnóm, Vasadi Éva amikor bekerült az Alkotmánybíróságba, sokan kifogásolták ezt. Olyan kifogások is voltak, hogy ugyan, kérem, egy vállalati jogász mit keres az Alkotmánybíróságban; meg olyan is, hogy mit keres egy hölgy az Alkotmánybíróságban. És új színt tudott oda vinni, gyakran az ügyek – az én ismereteim szerint – nem érzelmi alapon, de mégis érzelmi töltettel is ellátottan dőlhetnek el.

Én tehát azt remélem, és jó szívvel támogatom a jelölt megválasztását, hogy ha egy ilyen új szín, egy ilyen újfajta, kicsit más jellegű gondolkodás is bekerülhet ide a férfiak közé, hitem szerint ez csak javíthat az Alkotmánybíróság munkáján.

Köszönöm szépen.

Szavazás

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tekintettel arra, hogy kérdés nem hangzott el, dönthetünk.

Kérdezem, a bizottság tagjai támogatják-e dr. Szívós Mária alkotmánybíróvá történő jelölését. *(Szavazás.)* 17 igen szavazattal, egyhangúlag támogatja a bizottság.

Köszönjük szépen.

DR. SZÍVÓS MÁRIA alkotmánybíró-jelölt: Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Fél perc technikai szünetet tartunk, amíg elköszönünk a jelöltektől. *(Az alkotmánybíró-jelöltek távoznak a teremből.)*

Az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/3522. szám); kapcsolódó módosító javaslatok előterjesztőként történő megvitatása

Folytatjuk a munkát az egyes eljárási és igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló törvényjavaslat kapcsolódó módosító javaslatainak megvitatásával. *(Dr. Répássy Róbert megérkezik az ülésre.)* A kiosztott ajánláshoz képest annyi változás és módosulás van, hogy én a módosító indítványaim egy részét, tekintettel arra, hogy ahogy többször el is hangzott államtitkár úr részéről, a kormány még nem foglalt állást a kérdésben, ezért visszavontam, és ezt természetesen jelezni fogom a módosító indítványok tekintetében. *(Dr. Ipkovich György, dr. Steiner Pál megérkeznek a terembe.)*

A 10. pontnál fogjuk tehát kezdeni. Kérdezem a bizottság tagjait, ki támogatja a 10. pontban jelzett indítványt. *(Szavazás.)* 15 igennel a bizottság elfogadta.

A 11. pont következik. Kérdezem a bizottság tagjait, elfogadják-e a módosító indítványt. *(Szavazás.)* 15 igen. Van-e, aki nem fogadta el? *(Szavazás. – Nincs ilyen.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* Nem látok ilyet, tehát 15 igennel a bizottság elfogadta.

A 12. módosító indítványról döntünk. Kérdezem a bizottság tagjait, elfogadják-e. *(Szavazás.)* 15 igen. Ki nem fogadta el? *(Szavazás. – Nincs ilyen.)* Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás mellett a bizottság elfogadta.

A 13. módosító indítványról döntünk. Kérdezem a bizottság tagjait. *(Szavazás.)* 15 igen. Van-e, aki nem támogatta? *(Szavazás. – Nincs ilyen.)* Aki tartózkodott? *(Szavazás.)* 2 tartózkodás mellett a bizottság elfogadta.

A 14. módosító indítvány következik, dr. Rubovszky György képviselő úr módosító indítványa. Ki támogatja? *(Szavazás.)* 7 igen. Ki nem támogatja? *(Szavazás.)* 11 nem. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás mellett a bizottság nem támogatta.

A 15. módosító indítvány következik. Ki támogatja? *(Szavazás.)* 15 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás mellett a bizottság támogatta.

Ipkovich György képviselő úrtól kérdezem, hogy kit helyettesít; csak a jegyzőkönyv kedvéért. *(Jelzésre:)* Lamperth Mónika képviselő asszonyt helyettesíti; köszönöm szépen. *(Dr. Bárándy Gergely megérkezik az ülésre.)*

A 16. módosító indítványról fogunk dönteni. Kérdezem, ki támogatja a módosító indítványt. *(Szavazás.)* 15 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3 tartózkodás mellett a bizottság elfogadta.

A 17. módosító indítványról döntünk. Ki támogatja a módosító indítványt? *(Szavazás.)* 15 igen. Ki tartózkodott? *(Szavazás.)* 3-an. Volt-e, aki nemmel szavaz? *(Szavazás.)* Bárándy Gergely nemmel szavazott.

A végére is értünk. Köszönöm szépen.

Tisztelt Bizottság! Köszönöm a munkát, mindenkinek szép napot kívánok!

(Az ülés befejezésének időpontja: 11 óra 15 perc)

Dr. Cser-Palkovics András
a bizottság alelnöke

Jegyzőkönyvvezető: Prin Andrea